

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Att: helle.aagaard@stukuvvm.dk og
stuk.gk@stukuvvm.dk

03-08-2022
EMN-2021-00823
1566847
Michael Koch-Larsen

Høring - Udkast til bekendtgørelse om kapacitetsfastsættelse, zoner og profilgymnasier for de gymnasiale uddannelser

Danske Regioner takker for muligheden for at afgive bemærkninger til udkastet til bekendtgørelse om kapacitetsfastsættelse, zoner og profilgymnasier for de gymnasiale uddannelser. Bemærkningerne nedenfor følger en kronologisk rækkefølge i forhold til udkastet til bekendtgørelsen.

Kapitel 1: Kapacitetsfastsættelse

Overordnet vil regionerne gerne kvittere for, at der er indskrevet et samspil med regionerne i tilrettelæggelsen af den foreløbige kapacitet.

- Det fremgår af § 2, at den beregningstekniske kapacitet - nationalt og i den enkelte region - svarer til det forventede antal ansøgere det kommende skoleår for hver uddannelse samt pre-IB. I den forbindelse er det vigtigt, at der er transparens og gennemsigtighed i processen, og at det fremgår (måske ikke af bekendtgørelsen, men fx af et metodenotat), hvordan man når frem til de beregningstekniske kapaciteter. Det vil være vigtigt af hensyn til processen at vide fx: Hvordan når man frem til det forventede antal ansøgere? Hvilke tal og beregninger der ligger til grund? Og runder man op eller ned til hele klasser (af 28)?
- § 2, stk. 2: Det er vigtigt, at regionerne inddrages så tidligt som muligt, så særlig baggrundsinformation om enkelte gymnasier kan indgå i kapacitetsprocessen så tidligt som muligt, og allerhelst inden de beregningstekniske kapaciteter udmeldes til skolerne. Det vil sikre, at regioner og ministerium står med de samme budskaber og fremstår enige på centrale områder (se nedenfor under bemærkninger til § 4).
- § 3: Det er samtidig vigtigt, at regionerne får indblik i institutionernes indberetninger og deres begrundelser, inden regionerne går i dialog med Sty-

DANSKE REGIONER
DAMPFÆRGEVEJ 22
2100 KØBENHAVN Ø
+45 35 29 81 00
REGIONER@REGIONER.DK
REGIONER.DK

relsen for Undervisning og Kvalitet om de foreløbige kapaciteter, så regionerne har det fornødne grundlag for at kunne vurdere de kapaciteter, som regionerne inddrages i vurderingen af efter § 4.

- Teknisk overbooking af klassekvotienten bør kunne indgå i institutionernes indstillinger til den beregningstekniske kapacitet.
- § 4: Regionerne finder, at den foreløbige kapacitet bør fastsættes på afdelingsniveau og uddannelsesniveau og ikke på det overordnede institutionsniveau, så det sikres, at kapaciteten på den enkelte lokation understøtter geografisk uddannelsesdækning.
- I forlængelse heraf bør det udfoldes yderligere, hvordan regionerne inddrages i fastlæggelsen. Der er fastsat en række frister i bekendtgørelsen, men der fremgår ikke frister, der vedrører, hvordan Styrelsen for Undervisning og Kvalitet vil inddrage regionerne i fastsættelsen af den foreløbige kapacitet. Hvordan vil inddragelsen af regionerne efter § 4 ske? Og hvordan sikres det, at der sker en overlevering og forankring af den metode, der ligger bag de beregningstekniske kapaciteter, herunder den fornødne viden om forudsætninger, der ligger bag de beregningstekniske kapaciteter. Dette ikke mindst af hensyn til at kunne vurdere kapacitetsfastsættelsen i forhold til de store udsving i ansøgertal, der erfaringsmæssigt er på især det erhvervs-gymnasiale område.
- Det er endvidere uklart, hvilke data regionerne skal producere og bidrage med i dialogen om de foreløbige kapaciteter.
- § 5: Den endelige kapacitet skal svare til den foreløbige kapacitet, jf. § 4, med eventuelle justeringer på baggrund af det faktiske ansøgertal til det kommende skoleår. Det er ikke klart, om der er tale om justeringer i hele klasser, eller om der tages hensyn til, at mindre gymnasier kan optage alle unge i lokalområdet, også selvom det giver en skæv klassekapacitet.
- Institutionerne får senest den 15. maj meddelt den endelige kapacitet. Det fremgår ikke, hvordan optagelsesprøver mv. håndteres, når institutionerne ikke ved, hvilke elever der er tale om.
- § 5, stk. 3: Det fremgår, at kapaciteten kun kan hæves, men ikke sænkes. Det kan vise sig u hensigtsmæssigt, at der ikke er hjemmel til at sænke kapaciteten, såfremt ansøgertallet er markant lavere end forventet. Det skete fx i Region Hovedstaden i 2021, hvor stx-ansøgertallet var ca. 700 lavere end forventet, og resultatet blev, at de mindst populære gymnasier endte med at have mange ledige pladser. Problemstillingen er også særlig relevant i de byer, der har to gymnasier – et stort og et mindre gymnasium. Hvis ansøgertallet er markant lavere end forventet, kan det især gå ud over det mindste gymnasium, hvis det største gymnasium har ledig kapacitet, og det kan være med til at skubbe balancen (yderligere) mellem de to gymnasier. Et eksempel er Viborg eller Randers. Når kapaciteten ikke kan sænkes, vil det modvirke formålet med lovens § 8, stk. 4 (i lov om institutioner for almen-gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.). Regionerne ser derfor gerne, at der indføres hjemmel til også at kunne sænke

kapaciteten, når ansøgstallet er kendt. Det er dog ikke tydeligt, hvordan referencen til § 8, stk. 4 skal forstås i forhold til, om kapaciteten i maj kan sænkes med hjemmel i lovens § 8, stk. 4.

- § 6 og § 7: Den endelige kapacitet kan hæves af "regionsrådet". Andre steder i bekendtgørelsen står der "regionen". Det antages, at der ikke er forskel i anvendelsen af de to begreber.
- § 6: Skift mellem uddannelsesstyper. Det fremgår, at regionsrådet kan hæve kapaciteten på en institution ved skift mellem uddannelsesstyper, fx fra hxx til stx. Det skal ske efter anmodning fra den modtagende institution. Hvordan sikres det, at skiftet er? Skal den afgivende institution inddrages, og kan det ske på hvilket som helst tidspunkt?
- § 6, stk. 2: Regionsrådene kan hæve kapaciteten "efter første hele uge af november". Hvor længe har man som elev til at skifte uddannelse? Hvad betyder "i medfør af § 8, stk. 4"? Gælder det kun, hvis institutionen/afdelingen har minimumskapacitet? Og hvad menes der med, at ansøgere kan "søge optagelse" på en institution? Fordeler regionen, eller er det op til institutionen, om der er plads?
- § 7: Hvad menes der med "helt særlige tilfælde"?
- § 7, nr. 2: Hvad menes der med "særlige lokale forhold"? Og hvilke situationer tænkes denne bestemmelse af hjælpe?
- Rammerne for at søge/ indstille om dispensation fra minimumskapacitet defineres ikke nærmere i bekendtgørelsen. Der er behov for en præcisering heraf.
- Det er helt centralt, at institutionernes løbende indberetninger om ledig kapacitet til regionerne IT-understøttes (§ 8), fx i form af en platform med overblik over kapacitet og ledige pladser på de enkelte gymnasier, hvor man kan følge med i kapaciteterne.

Kapitel 2: Zoner

- § 9: Hvilken frist har Styrelsen for Undervisning og Kvalitet for at offentliggøre en zones status som fordelings- eller afstandszone?
- § 10: Den grænse, der skal fastsættes efter § 11 d, stk. 2, i lov om institutioner for almen- og gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., fastsættes til 35 pct. Det er uklart, om det er inden for den enkelte gymnasietype eller alle gymnasietyper samlet, at forældreindkomsterne sammenlignes. Sammenlignes stx-ansøgere forældreindkomst med stx-forældreindkomst i hele zonen, eller med forældreindkomsten generelt for de gymnasiale uddannelser? Hvis man sammenligner med forældreindkomsten generelt, kan der være uddannelsesstyper, der er mere udsatte for at blive

”skæve”. Dette kan gælde uddannelser, som i højere grad er mønsterbryderuddannelser og tiltrækker unge fra uddannelsesfremmede hjem med lavere indkomst.

- § 11: Det vil være hensigtsmæssigt, at regionerne hvert år får information om, hvor zonen og enkelte uddannelser ligger ift. Indkomstfordelingen. Det er væsentligt at vide, hvilken uddannelse og institution der er ved at blive for skæv i forhold til elevsammensætningen, således at regionerne i et bredt samarbejde kan se, om der kan gøres noget forebyggende. Der står i § 17, at regionerne får adgang til data gennem dialog. Det samme ønskes i forhold til § 11.
- Hvis en fordelingszone efter tre år er for skæv, er den så fordelingszone i yderligere tre år, eller foretages der en vurdering hvert år?

Kapitel 3: Profilgymnasier

- § 13: Regionsrådet fastsætter procedure og ansøgningsfrist for ansøgning om at blive profilgymnasium. For 2022 bliver det tidsmæssigt en meget presset proces.
- § 14: Skal alle fem punkter gøre sig gældende, eller er det nok, at kun et punkt gælder? (er det ”eller” eller ”og”?)
- § 15: Elevsammensætning på profilgymnasier. Det fremgår, at regionsrådet skal lægge vægt på, om en godkendelse af et profilgymnasium vil kunne medvirke til en skæv elevsammensætning. Det vil være svært at vurdere på forhånd, når ansøgerne er ukendte. Måske skal det i stedet alene fremgå som noget, regionsrådet skal monitorere mhp. et eventuelt loft over antallet af profilelever.
- § 17: Regionerne vil til brug for vurdering af § 16, stk. 3 nr. 2, have brug for oplysninger om, hvorvidt studieretningerne, jf. § 14 nr. 2, er oprettet. Er det tilgangstal for profilen særskilt, så regionerne ved, om profilklasserne er oprettet? Da en profilgodkendelse kan tilbagekaldes, hvis godkendelsen ikke benyttes i et år, er det afgørende for regionerne at have adgang til valide oplysninger om dette.

Venlig hilsen

Michael Koch-Larsen